

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan síí cu'naj Timoteo a

¹ 'Uñj nihánj me síí cu'naj Pabló síí uun apóstol síí nata' se-nanā Jesucristó rihaan yuvij a. Yo' me suun ca'ne' Diose do', Jesucristó do', rihanj, ne Diose me síí tinanii man ní' rihaan sayuun, ne guun ya rá ní' se vaa cavij sa' ní' qui'yaj Jesucristó adonj.

² 'Yáá 'uñj yanj cartá nihánj ca'nej 'uñj rihaan so' sij cu'naj Timoteo a. Dan me se tihaán 'uñj se-nanā Diose rihaan so', ne cuchumán rá so' nanā yo', ne che'é dan ase vaa 'o ta'nij ro', danj vaa yá so' rihanj ei.

Me rá 'uñj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é so', ne gaa 'ee rá roj so' mán so', ne gaa xej nimán so', qui'yaj roj so', raj a.

Nanā nihánj taj xna'anj che'é nij síí tucu'yón tucuáán ne a

³ Dan me se aj ne'én so' se vaa gaa ataa ca'anj 'uñj estadó Macedonia, ne cataj xna'anj 'uñj rihaan so' se vaa cané so' chuman' Efeso á. Dan me se me rá 'uñj cataj xna'anj so' rihaan ta'aj nij síí man Efeso se vaa se tucu'yón nij so' tucuáán ne rihaan nij tinúú ní' mei.

⁴ Dan me se cataj so' rihaan nij tinúú ní', ne a se cuta' xrej nij so' cuentó yo' ma'. 'O se cuentó man gaa naá do', cuentó che'é daj vaa daj a xii nij so'

man gaa naá do', me yo' ei. 'O se a'mii unu' uxrá yuvii che'é nana yo', tzaj ne ne racuúj nana yo' man ní' canoco' ní' man Diose ma'. 'O se me rá Diose gaa nucuaj rá ní' man ma'an Diose ei.

⁵ 'O se che'é suun a'né' 'unj rihaan so' me se a'né' 'unj suun yo' rihaan so' che'é rej gaa 'ee rá ní' tuvi' ní' ndaa nimán ya ya ní' ndaa vaa cuchumán ya rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó ei.

⁶ Dan me se vaa ta'aj nij yuvii, ne ta'aa nij so' yo'ó chrej a'mii nij so', ne dan me se ri' rma'an tiempo', 'yaj nij so', a'mii nij so' che'é yo'ó tucuáán ei.

⁷ 'O se me rá nij so' guun nij so' maestró tucu'yón se-tucuanj Moisés, tzaj ne na'vee ran' nij so' a ma'. A ma'an nij so' ne ne'en nana tucu'yón nij so' a mei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa inanj che'é nij sí' 'yaj cacun' vaa se-tucuanj Moisés a

⁸ Ne'en ní' se vaa sa' vaa se-tucuanj Moisés, ne cataj Diose rihaan Moisés daj qui'yaj nij yuvii israelitá canoco' nij so' man Diose, tzaj ne xcaj ní' cuentá me che'é me ca'mii Diose danj á.

⁹ Ne'en ní' se vaa xa' yuvii nica nimán, tzaj ne taj tucuáán achiin man yuvii nica nimán canoco' nij so' Diose ma'. 'O se ma'an Diose uun chij nimán nij so' daj gaa qui'yaj nij so' nanj á. Maan se che'é nij yuvii 'yaj cacun' do', yuvii na'vej rá canoco' Diose do', yuvii a'mii nana nij che'é Diose do', yuvii ticavi' rej do', yuvii ticavi' nii do',

¹⁰ sí' 'yaj cacun' ga yo'ó chana do', chii chana do', sí' otoj ga chii chana do', yuvii tu'vej man tuvi' do', yuvii a'mii nana ne do', yuvii na'vej rá cunō nana ya do', me cuchruij Diose se-tucuanj Moisés adonj.

¹¹ Inan̄j dan̄j a'mii se-nan̄a Diose nana sa' che'é se-tucuan̄j Moisés, ne 'un̄j me síi cune' Diose nata' nana yo' rihaan yuvī se vaa ve'é uxrá yáán Diose, ne guun chij so' nu' cavii nu' ca'an̄j ei.

Nana nihánj taj xna'an̄j se vaa cunuu 'ee ndo'o rá Jesucristó man síi cu'naj Pabló, ne 'ee ndo'o rá Jesucristó man cunudanj ní' sij noco' man so' uún a

¹² Nagó' 'un̄j graciá rihaan Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' che'é se guun nucuáá 'un̄j qui'yaj suun 'un̄j, qui'yaj so' a. Dan me se nucuaj rá so' mán 'un̄j, ne cune' so' mán 'un̄j qui'yaj suun 'un̄j rihaan so' adon̄j.

¹³ Asino yaan me se nij uxrá ca'mii 'un̄j che'é Jesucristó, ne qui'yaj ndo'o 'un̄j sayuun man so', ne ca'mii xta' 'un̄j ni'yaj 'un̄j man so', tzaj ne quene'en Jesucristó se vaa che'é se ne quene'en yá 'un̄j daj vaa so' ro', che'é dan ne cuchuman rá 'un̄j ni'yaj 'un̄j man so' a. Tzaj ne cunuu 'ee rá Jesucristó manj, ne ne qui'yaj so' sayuun manj ma'.

¹⁴ Tanan̄j sa' uxrá qui'yaj uun Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' manj, se vaa cuchumán rá 'un̄j ni'yaj 'un̄j man so', ne cunuu 'ee raj tuvij, qui'yaj so' adon̄j.

¹⁵ Dan me se ya uxrá vaa nana nihánj, ne taran' ní' no xcúún cunō nana nihánj se vaa me rá Jesucristó tinanii so' man nij yuvī rihaan chrej chi'ii uun chij nimán nij so', ne na'vej rá so' quiran' nij so' sayuun ma'. Che'é dan ca'na' so' rihaan chumii nihánj ei. Dan me se noco'oj cacun' qui'yáá 'un̄j rihaan cacun' qui'yaj taran' yo'ó nij yuvī,

¹⁶ tzaj ne cunuu 'ee rá Jesucristó ni'yaj so' manj, che'é se guun rá Jesucristó se vaa xcaj yo'ó nij síi cuchuman rá ni'yaj man so' cuentá se vaa canoco' nij so' man Jesucristó, ne x'nee cacun' xráá nij so', ne ca'vee cayáán nij so' ga so' nu' cavii nu' ca'anj ei.

¹⁷ Nu' cavii nu' ca'anj cataj ní' se vaa sa' uxrá vaa Diose, ne so' me síi guun chij nu' cavii nu' ca'anj, ne daj chihaa mǐj se cavi' so' ma'. Ne ruvi' so' ni'yaj yuvi ma'. Taj vaj 'ó Diose ma'. Orún' so' me Diose ya adonj. Veé danj gaa ya ei.

¹⁸⁻¹⁹ Timoteo. Ase vaa ta'níi ya ma'anj vaa yá so' ei. Dan me se a'ne' yá 'unj suun rihaan so' yo'o ca'mii cunu' sa' yá so' che'é chrej sa' ya nihánj ei. Daj chihaa mǐj se ca'ne' rá so' ma'. Tzaj ne yo'o gaa nica nimán so', ne yo'o gaa nucuaj rá so' cuchuman rá so', gaa ne quisij ya ndaa vaa ya ca'mii nij síi naruvi' Diose rihaan che'é so' ei. Dan me se vaa ta'aj nij síi quirí' rá, ne ne cuchuman ya rá nij so' ma'.

²⁰ Dan me se vij tuvi' nij so' me roj síi cu'naj Himeneo ga Alejandro síi ca'mii nij che'é Diose a. Dan me se nago' yá 'unj man roj so' ra'a Satanás, gaa ne ri' rá roj so', gaa ne xcaj roj so' cuentá, ne yuún che'e me se se ca'mii nij roj so' che'é Diose ma'.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachinj ni'yaj ní rihaan Diose che'é cunudanj yuvi a

¹ Nihánj me se asino yaan a'né' 'unj suun rihaan nij soj se vaa cachinj ni'yaj soj rihaan Diose che'é

cunudañj yuvij, ne nago' soj graciá rihaan Diose che'é cunudañj nij yuvij,

² ne cachinj ni'yaj soj che'é cunudañj nij sí nicaj suun, gaa ne gaa dínj cayáán ní' rihaan chumij nihánj, ne ve'é qui'yaj ní', canoco' ní' man Diose á.

³ Sa' uxrá vaa sese danj qui'yaj ní' ni'yaj Diose, ne aj ne'en soj se vaa Diose me sí' 'yaj avii sa' ní' ei.

⁴ Me rá Diose racuíj Diose man cunudañj yuvij, che'é rej cavij sa' cunudañj yuvij, ne me rá Diose nari' cunudañj yuvij nana ya ei.

⁵ 'O se oruun Diose, ne oruun 'o snó'o cataj xna'anj rihaan ní' daj vaa Diose, ne so' me sí' racuíj man yuvij cunu sa' yuvij rihaan Diose, ne yo'o snó'o cu'naj Jesucristó me sí' qui'yaj danj ei.

⁶ Ne Jesucristó me se ca'ne' rá so' cavij' so' che'é cunudañj yuvij, ne nanij nij yuvij rihaan sayuun a. Dan me se cachrón Diose güii cavij' Jesucristó, ne güii dan cavij' Jesucristó, ne tihaan Jesucristó se vaa me uxrá rá Diose cavij sa' cunudañj yuvij a.

⁷ Ne cune' Diose mán 'unj guún 'unj apóstol nata' rihaan yuvij se vaa me rá Diose cavij sa' nij yuvij, tzaj ne ne tucu'yón 'unj man nij yuvij israelitá ma'. Maan se inanij nij yuvij yaníj tucu'yón 'unj daj qui'yaj nij so', se vaa cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man Diose, ne cunō nij so' nana ya ca'mii Diose, taj 'unj rihaan nij so' adonj. Xa' nana nihánj, tzaj ne nana ya uxrá me nana nihánj, ne ne a'mii ne 'unj ma'.

⁸ Dan me se gaa nuu chre' soj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne me rá 'unj cachinj ni'yaj nij snó'o rihaan Diose, ne naxcaj ra'a nij so' rej xta' cachinj ni'yaj nij so' rihaan Diose, ne yo'o guun rá

nij so' se vaa ve'é canoco' nij so' man Diose, ne se ca'maan rá nij so' do', se canó tuvi' nij so' do', se ca'mii cunu' nij so' do', 'o se sa' inanj cachinj ni'yaj nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj chana cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

⁹ Ne xa' chana, tzaj ne se guun rá chana cunuú chana yatzij sa' ndo'o vaa ma'. Maan se ve'é qui'yaj chana caráán chana nee man chana, gaa ne cataj nii se vaa chana sa' me no' ei. Tzaj ne se caxrij chana que'ee quitzi' yuvé raá chana do', se toco' chana que'ee caquíí xréé chana do', se ca'néé chana ticuu gaán chihá no' do' ma'.

¹⁰ Tzaj ne qui'yaj suun chana racuj chana man yuvij, ne quene'en nii se vaa ya vaa nana a'mii chana yo', se vaa noco' no' man Diose adonj.

¹¹ Ve'é cunq chana gaa tucu'yón nii nana sa' man no' á.

¹² Se ca'vee tucu'yón chana man snó'o ma'. Se guun guun chij chana rihaan snó'o ma'. Maan se dínj gaa tu'va chana adonj.

¹³ Dan me se gaa guun che'e chumij, ne asino qui'yaj Diose man snó'o cu'naj Adán, gaa ne qui'yaj Diose man chana cu'naj Eva adonj.

¹⁴ Ne tiha' yu'unj síí chree man síí cu'naj Adán ma'. Tzaj ne chana tiha' yu'unj so', ne qui'yaj no' cacun' rihaan Diose, qui'yaj síí chree adonj. Che'é dan se guun chij chana rihaan snó'o ma'.

¹⁵ Tzaj ne cavii sa' nij chana che'é se cunuú se uun nij chana se vaa cuchruj chana ne'ej adonj. Danj gaa cavii sa' chana, sese cuchuman rá chana ni'yaj chana man Diose do', sese cunuú 'ee rá

chanā tuvi' chanā do', sese cunō chanā se-nanā
Diosē do', sese tumé chanā man ma'an̄ chanā daj
qui'yaj no' do' adonj.

3

*Nanā nihánj taj xna'anj daj gaā nij snó'o guun sí
chij nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man Diosē a*

¹ Ya vaa nanā nihánj ei. Sese me rá yo'ō so' guun
so' síij chíj nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man
Diosē, ne sa' vaa suun me rá so' caṭa so' ei.

²⁻³ Che'é dan inanj snó'o ne a'mii chree nii che'é
guun síij chíj nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man
Diosē á. Orún' nica so' nica so', ne síij chíj vaa rá
guun so', ne síij a'mii nica inanj guun so', ne síij
aráj cochroj do', síij aráj x'naa do', síij 'yaj se luj
rihaan taran' yuvii do', síij yo'ō a'née nimán racuíj
man yuvii do', síij aran' rá caran' yuvii tucuā do',
síij ne'en tihaañ sa' man yuvii do', síij ne aran' rá
gaā xnō do', síij ne aran' rá cunu' gā yuvii do', síij se
guun rá gaā que'eē uxrá si'yaj do', guun so' ei.

⁴ Maan se yan gaā so' me se inanj síij tumé sa'
uxrá tucuā guun chíj do', yan ve'é uxrá cunō ta'níi
so' rihaan so' do', se tucuāá nij xnii rihaan so' do'
adonj.

⁵ Ō se sese ne ne'en so' guun chíj so' rihaan
tucuā so', ne asa' ca'vee cutumé so' man cunudanj
nij yuvii noco' man Diosē ga.

⁶ Sese síij noco' nacā se-tucuanj Diosē me yo'ō so',
ne se gaā nanj ca'mii so' ne quiran' so' sayuun ga
síij chree se vaa cacaā so', qui'yaj Diosē ei.

⁷ Tananj uún, ne chíj gaā rá so' gā nij yuvii ne
noco' man Jesucristó, gaā ne xcaj nij so' cuentá se

vaa ya chij a'mii sí nicaj yu'unj man nij sí noco' man Jesucristó, gaa ya rá nij so' a. 'O se danj qui'yaj sí me rá quinicaj yu'unj man nij sí noco' man Jesucristó, gaa ne se gaa nanj tihá' yu'unj sí chree man so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj gaa nij snó'o do', nij chana do', guun diácono a

⁸ Ne veé danj gaa guee nij sí guun diácono uún, ne sí ni'yanj guun nij so' á. Se ca'mii nij so' nana tihá' yu'unj mei. Se gaa niha' rá nij so' co'o ndo'o nij so' na vinó mei. Se tihá' yu'unj nij so' man yuvii ca'nee uun nij so' sa'anj mei.

⁹ Canoco' raan nij so' nana tucu'yón Diose man ní' á. Se guun vij rá nij so' ma'.

¹⁰ 'O se asino xcaj nii cuentá ni'yaj nii man nij so' sese taj cacun' tumé nij so', gaa ne ca'vee guun nij so' diácono ei.

¹¹ Veé danj gaa guee nij chana me rá guun diácona, ne chij gaa rá nij no' do', chij ca'mii nij no' rihaan nij yuvii do', se gaa ne nij no' do', se guun xnó nij no' do', yo'o ve'é qui'yaj nij no' daj a rasuun do' ei.

¹² Xa' nij sí guun diácono, tzaj ne orún' nica nij so' nicaj nij so' do', sa' cütumé nij so' man ta'níi nij so' do', sa' cütumé nij so' man nu' nij tucua nij so' do' ei.

¹³ Ne sese sa' 'yaj nij so' nu' suun vaa rihaan nij so', ne sí sa' me nij so', cataj nij yuvii noco' man Diose, ne se cuchu'vi' nij so' cataj xna'anj nij so' daj qui'yaj ní' canoco' ní' man Jesucristó ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' nana canoco' ní' a

14 Dan me se cachrón 'un̄j nanā nihánj rihaan yanj nihánj, ne ca'nej 'un̄j rihaan so' á. Tzaj ne me ndo'o rá 'un̄j cuch̄i' 'un̄j rihaan so' rque doj güii ei.

15 Tzaj ne asa' ne cuch̄i' ra'yanj 'un̄j, ne taj se 'yaj mei. Aj ne'én so' daj qui'yaj soj sij noco' man Diosē gaa yáán soj gā tinúú soj ei. 'O se tucuā Diosē me ma'an̄ cunudañj soj sij noco' man Diosē sí vaa i'nā yā ei. Che'é ma'an̄ soj me se acaj yuvīi cuentá se vaa yā vaa se-nanā Diosē ne ma'an̄ soj me sí nicaj nanā yā ei.

16 Ne'en cunudañj ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa sa' uxrá vaa nanā cataj xna'an̄j Diosē rihaan ní' nanā canoco' ní', ne nihánj me nanā yo' a: “Ca'na' Jesucristó a. Curuvi' so' ni'yaj yuvīi a. Guun so' yuvīi a. Ve'é ndo'o qui'yaj so', cataj Nimán Diosē, ne quene'en rihaan nij se-mozó Diosē daj qui'yaj so' a. Dan me se nata' nii che'é so' rihaan nij yuvīi yan̄j yuvīi ne noco' se-nanā Diosē, ne cuchumán rá ta'aj̄ nij so' quene'en nij so' man so' a. Ne quinan' so' xta', qui'yaj Diosē, ne ve'é ndo'o yáán so' rej xta' cuanō adon̄j”. Dan me nanā noco' ní' a.

4

Nanā nihánj taj xna'an̄j se vaa cun̄o ta'aj̄ yuvīi se-nanā nij sí ne, gaa ne quiri'ij̄ nij yuvīi se-tucuañj Diosē a

1 Tzaj ne taj xna'an̄j Nimán Diosē se vaa vaa güii, ne quiri'ij̄ ta'aj̄ yuvīi se-tucuañj Diosē, ne canoco' nij so' yo'ó tucuaán, ne cun̄o nij so' nanā tiha' yu'unj nanā tucu'yón̄ nij nanā chree adon̄j.

² Dan me se cuchuman rá nij so' nana ca'mii síi taj a'mii sa' tu'va rma'an ei. Ne síi ne ndo'o me nij so' ei. Ne xa' nij síi ne yo', tzaj ne a'mii rma'an nij so', ne nimán nij so' me se nda' rá se vaa táa yaan cavi' i'na' ro', vaa táa yaan chí'ii nimán nij so' a.

³ Ne tucu'yón nij síi ne rihaan yuvi se vaa se ca'vee xcaj yuvi chana, ne cacun' me yo', taj nij so' a. Ne tucu'yón nij so' se vaa se ca'vee cha yuvi náá guun rasuun uún a. Tzaj ne 'o se nu' nij rasuun man rihaan yo'óo me se rasuun chá nago' graciá rihaan Diose me yo', rá Diose, don araa so' rasuun yo' rihaan yo'óo che'é nij síi man raá nana ya ei.

⁴ Dan me se nu' rasuun qui'yaj Diose me se sa', ne ne nó xcúún ní' nachri' ní' ni'yaj ní' man se vaa qui'yaj Diose che'é ní' ma'. Maan se nica'j ní' man yo', ne nago' ní' graciá rihaan Diose che'é rasuun yo' cha ní' ei.

⁵ Ne'en ní' daj taj se-nana Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa sese cachinj ni'yaj ní' asino yaan rihaan Diose, ne Diose me síi naqui'yaj sa' yo' cha ní' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun Timoteo suun ca'ne' Diose rihaan so' a

⁶ Sese tucu'yón so' nana nihánj rihaan yo'óo nij tinúú ní' síi noco' man Jesucristó, ne síi ve'é 'yaj suun rihaan Jesucristó mé so', ne síi ve'é nari' nu' nana noco' ní' mé so' chuguanj. 'O se tucu'yón nii nana sa' yo' rihaan so', ne cuchumán rá so', ne canocó' so' nana yo', ne che'é dan guun nu'cuáá so' tucu'yón so' nana yo' rihaan tinúú ní' a.

⁷ Se cunó so' cuentó nata' yuvi cuentó ne ya a'mii che'é Diose ma'. 'O se nana snúú rma'an me

nana yo' nanj á. Tzaj ne tucu'yón so' daj qui'yáa so', ne ve'é doj canocó' so' se-tucuanj Diose á.

⁸ Nda' se vaa yu'vee nó suun 'yaj suun nee man ní', tzaj ne vaa doj yu'vee nó nimán ní', canoco' nimán ní' man Diose ei. Che'é suun 'yaj suun nimán ní' me se cavii sa' ní' gaa yáán ní' rihaan chumij nihánj, ne ne'en ní' se vaa cavii sa' ní' cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

⁹ Ya vaa nana yo', ne vaa che'é cunó ní' man yo' chuguanj.

¹⁰ Dan me se nucuaj rá ní' man Diose síi vaa i'na' se vaa cavii sa' ní' qui'yaj Diose, ne che'é dan 'yaj suun uxrá ní', ne ne chu'vi' ní' ca'mii yuvii nana nij che'é ní' a mei. Orún' Diose ca'vee cavii sa' cunudanj yuvii ei. Ne ya cavii sa' cunudanj nij yuvii amán rá ni'yaj man Diose adonj.

¹¹ Tucu'yón so' nana yo' rihaan yuvii, ne ca'ne' so' suun rihaan nij yuvii se vaa canoco' nij yuvii nana yo' á.

¹² O se xnii mé so', ne ataa cachij so', tzaj ne taj se 'yaj yo' mei. Se guun cataj yuvii se vaa taj se uún so' mei. Maan se ve'é qui'yáa so' nu' tucuáán noco' ní', se vaa ve'é ca'mii so' do', ve'é qui'yáa so' do', gaa 'ee rá so' man tinúú so' do', gaa nucuaj rá so' man Diose do', cutumé so' mán so' se qui'yáa so' cacun' do', gaa ne xcaj nij síi noco' man Diose cuentá daj 'yáa so', ne danj qui'yaj nij so' uún adonj.

¹³ Asa' guun raan 'o xco' le'ej nii cuchij, ne nayaa so' se-nana Diose cunó nij so', tucu'yón sa' so' man nij so', ne inanj danj gaa suun qui'yaj suun so' ndaa güii cuchí' 'unj rihaan so' ei.

¹⁴ Se quini'yón so' suun sa' ca'ne' Diose rihaan

so' mei. 'O se che'é suun sa' yo' me tihaan Diose 'o nana che'é so' rihaan nij síi chij nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man Diose, ne cuta' nij so' ra'a nij so' raá so' ei.

¹⁵ Dan me se yo'o ca'nej so' raá so' man nij rasuun yo', gaa ne quene'en cunudanj nij yuvii se vaa vaj nari' so' qui'yaj suun so' se-suun Diose, ni'yaj nij yuvii ei.

¹⁶ Xcaj so' cuentá se vaa 'yáá so' do', se vaa tucu'yón so' do' á. Canocó' so' nu' nana nihánj, gaa ne cavii sa' ma'án so' cavii sa' nij yuvii uno nana a'mii so' cavii sa', qui'yáá so' a.

5

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii ní' rihaan 'o 'o yuvii noco' man Diose a

¹ Se caxrij yuvaa so' man nij chii nga ma'. Maan se ve'é ca'mii so' rihaan nij so' nago' so' chrej sa' man nij so' á. Daj se a'mii so' rihaan rée so' ro', danj ca'mii so' rihaan nij chii nga á. Ase a'mii so' rihaan tinúú so' ro', danj ca'mii so' rihaan nij síi tachruu uún a.

² Ase a'mii so' rihaan níi so' ro', danj ca'mii so' rihaan nij vichij uún a. Ase a'mii so' rihaan ra'vij so' ro', danj ca'mii so' rihaan nij chana tachruu á. Se ca'mii so' a doj nana chi'ij ga nij no' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij chana cavi' nica a

³ Caraa cochróo so' rihaan nij chana cavi' nica á. Go' so' rasuun achiin man nij no', sese nuvi' tuvi' chana racuúj man chana a.

4 Tzaj ne sese vaa ta'ní chana do', ta'nij si'no chana do', ne taj ya'anj nij so' man chana yo' á. Danj qui'yaj nij so', gaa ne quinari' nij so' suun ca'ne' Diose rihaan nij so' se vaa taj ya'anj nij so' man tuvi' nij so' á. 'Q se danj gaa ya, gaa ne cunuú rá nij so' se vaa asij xnii me nij so', ne taj ya'anj nii nij so' do', xcua'anj nij so' do', man ma'an nij so', ne ase vaa qui'yaj nii nij so' do', ase vaa qui'yaj xcua'anj nij so' do', man nij so' ro', danj qui'yaj ma'an nij so' man nii nij so' do', man xcua'anj nij so' do' ei. Yo' me, gaa ne guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man nij so' a.

5 Sese ya chana nique me yo'o no', ne gaa nucuaaj rá no' ni'yaj no' Diose á. Se-suun no' guun suun achíin ni'yaj rihaan Diose nuvii nigan' a.

6 Tzaj ne sese me inanj rá no' guun niha' rá no' rihaan chumii nihánj, ne nda' se vaa i'na' nee man no', tzaj ne nimán no' me se aj cavi' a.

7 Nago' so' nana nihánj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Diose, ne se cuta' yuvii a doj cacun' xráa nij so' mei.

8 Sese vaa yuvii na'vej rá taj ya'anj man tuvi' yuvii do', man nij tucua yuvii do', ne nuveé yuvii noco' se-tucuanj ní' sij noco' man Diose me nij so' ma'. Nij doj 'yaj yuvii yo' rihaan nij yuvii ne amán rá ni'yaj man Diose adonj.

9 Inanj se-chuvii nij chana vaj va'nuj chihaa yo' taj doj cachron so' rihaan yanj no se-chuvii nij chana cavi' nica á. Ne inanj se-chuvii chana nica raan man orún' nica cachron so' uún á.

10 Ne quene'en cunudanj nii man nij no' se vaa ve'é 'yaj suun nij no' che'é tuvi' nij no' do', se vaa ve'é tucuachij nij no' ta'ní nij no' do', se vaa rqué

nij no' chraa chá yuvii ca'na' rej man gan' do', se vaa na'nu' nij no' tacóo nij yuvii noco' man Diose do', se vaa racuíj nij no' man nij síi quiran' sayuun do', ne nij no' me ca'vee cachron so' se-chuvii rihaan yanj no se-chuvii nij chana cavi' nica a.

¹¹ Tzaj ne se cachron so' se-chuvii chana ta'aj rihaan yanj ma'. 'O se vaa güii guun niha' rá nij chana ta'aj yo' canoco' nij no' yo'ó chii, ne quiri'ij nij no' suun ata nij no' che'é Jesucristó nanj adonj.

¹² Sese danj qui'yaj nij chana ta'aj, gaa ne cutumé nij no' cacun' che'é se tanáj nij no' suun 'yaj suun che'é Jesucristó a.

¹³ Tananj uún, ne ne yáán xej nij no' ve', ne chéé rma'an nij no' daj a ve', ne uun rmiij nij no', ne achén uun tiempÓ, 'yaj nij no', ne nanó nij no' cuentó ne uún, ne tiguíj nij no' se-cuento nij no' rihaan se-cuento nij yo'ó yuvii, ne a'mii nij no' náá guun rasuun ne nó xcúún nij no' ca'miij nij no' a.

¹⁴ Maan che'é dan me rá 'unj xcaj nij chana ta'aj yo' yo'ó chii, ne cuchruj nij no' ne'ej, ne cutumé nij no' ve' tucúa nij no', ne danj gaa, gaa ne se ca'vee ca'miij nij síi taj ri'yunj man ní' nana chi'ii che'é ní' adonj.

¹⁵ 'O se vaa ta'aj nij chana cavi' nica, ne aj quiri'ij ta'aj nij no' tucúaán noco' ní', ne canoco' nij no' man síi cu'naj Satanás nanj adonj.

¹⁶ Tzaj ne sese vaa chana noco' man Diose, ne sese vaa tuvi' nij no' chana cavi' nica 'nij sca'núj nij no', ne racuíj chana noco' man Diose man tuvi' no' chana cavi' nica á. Gaa ne se cachiin taj ya'anj cunudanj nij síi noco' man Diose man chana cavi' nica yo' a. Maan se taj ya'anj nij so' man nij chana

quináj uun inanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' man nij síi uun chij nicaj yu'unj man nij yuvií noco' man Diose a

17 Vij ya nuu che'e soj go' soj tu'vee nij síi uun chij nicaj yu'unj man nij síi noco' man Diose ei. Danj qui'yaj soj, ne caraa cochroj soj rihaan nij so' sese ya sij 'yaj suun uxrá a'mii natáj se-nana Diose me nij so' do', sese ya tucu'yón nij so' nana rihaan yuvií do' ei.

18 Danj Diose taj, ne: “Se numíj so' tacúún scúj gaa 'yaj suun scúj utun' scúj 'núú trigó cunuu sa' 'núú trigó ma”, taj yo' a. Ne taj uún yo': “Nacaj mozó sa'anj tu'vee so' sese 'yaj suun so' á”. Danj taj danj Diose a. Ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa no xcúún ní' naru'vee ní' rihaan nij síi 'yaj suun tucu'yón man ní' á.

19 Sese cuta' nii cacun' xráa 'o síi uun chij nicaj yu'unj man nij síi noco' man Diose, ne se cuchumán rá so' ma'. Tzaj ne sese vaa vij va'núj síi quene'en se vaa tumé so' cacun', ne cunó so' nana ca'mij nij so' á.

20 Sese vaa 'o síi uun chij qui'yaj ndo'o cacun', ne ca'ne' so' cacun' che'é so' quene'en cunudanj yo'ó nij síi uun chij, gaa neuchu'vi' nij so' qui'yaj ma'an nij so' cacun' uún a.

21 Nihánj me suun ca'né' 'unj rihaan so' ni'yaj Diose do', ni'yaj Jesucristó do', ni'yaj nij se-mozó Diose narii Diose man do' a. Dan me se ca'ne' so' cacun' che'é yuvií, ne 'o cyaan qui'yáa so' ga 'o 'o nij so' a. Taj se 'yaj sese sij sa' doj me yo'o so'

rihaan so' ma'. Maan se ca'ne' yá so' cacun' me ma'an cacun' tumé 'o 'o nij so' a.

²² Se gaa ra'yanj rá so' cuta' ra'á so' raq me ma'an 'o so' che'é yan guun so' síi catá suun che'é Diose mei. 'O se sese sij tumé cacun' me so', ne taj che'é racuj so' man so' guun chij so' ma'. Danj inanj qui'yáa so', gaa ne se gaa nanj cutumé so' se-cacun' so' a. Dan me se yo'o inanj se ca'vee catuu a yo'ó se chi'ij mei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa co'o síi cu'naj Timoteo doj tzin' na vinó a

²³ Che'é se ran' ndo'o so', ne ve'ee rqué so', ne se co'o so' inanj na uun ma'. Maan se co'o so' doj tzin' na vinó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa güii, ne ya quene'en ní' me yuvii tumé cacun' do', me yuvii qui'yaj suun sa' do' a

²⁴ Vaa yuvii tumé cacun', ne nda' se ataa quiran' nij so' sayuun, tzaj ne aj ne'en cunudanj yuvii man rihaan chumii se vaa tumé nij so' cacun' ei. Tzaj ne ino vaa yo'ó ta'aj nij yuvii tumé cacun' uún ei. Nda' se ne ne'en nii se vaa cacun' qui'yaj nij so', tzaj ne vaa güii quiran' nij so' sayuun che'é cacun' tumé nij so', ne quene'en nii man nij so', ne xcaj nii cuentá se vaa ya tumé nij so' cacun' adonj.

²⁵ Veé danj vaa uún nij suun sa' 'yaj suun yo'ó ta'aj nij yuvii, ne canó yuvii ni'yaj man nij suun sa' adonj. Tzaj ne sese vaa suun sa' ne ruvi' do', ne acay yuvii cuentá do', ne taj se 'yaj mei. Maan se vaa güii, ne xcaj cunudanj yuvii man rihaan chumii cuentá se vaa sa' qui'yaj suun nij so' ei.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun mozó rihaan se-ru'vee mozó a

¹ Ne nij mozó me se ve'é caraa cochroj nij mozó rihaan se-ru'vee nij so' a. 'Q se yo' me qui'yaj nij so', gaa ne se gaa nanj ca'mii chi'ii yuvií che'é Diose do', che'é nana tucu'yón ní' do' a.

² Ne sese síi noco' man Diose me ru'vee, ne se guun cataj mozó: “Tinúú 'unj me se-ru'vee 'unj, ne taj che'é qui'yaj suun nucuáá 'unj rihaan so' ma’”. Se guun ca'mii mozó danj ma'. Maan se ve'é qui'yaj suun so' rihaan se-ru'vee so', ne gaa 'ee rá so' se-ru'vee so' á. 'Q se ne'en mozó se vaa sij noco' man Diose me se-ru'vee mozó, ne guun niha' rá mozó se vaa cavii sa' 'o tinúú so' che'é suun 'yaj suun so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij síi tucu'yón yo'ó tucuáán ro', nij 'yaj nij so', ne inanj me rá nij so' qui'yaj canaán nij so' sa'anj a

Nana nihánj me chrej nucuaj nago' so' man nij yuvií a.

³ Ino vaa ta'aj nij síi tucu'yón yo'ó tucuáán, ne ino vaa nana a'mii nij so' ga nana ya ca'mii Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' adonj. Nuveé se-tucuanj Diose me tucuáán tucu'yón nij so' ma'.

⁴ Síi sa' uxrá me nij so', rá nij so', tzaj ne síi tuchrii me nij so', ne ne ne'en uxrá nij so' a ma'. Niha' uxrá rá nij so' ca'mii cunu' nij so' che'é nana a'mii nij so', ne che'é dan uun xcoj ruvaá rá nij so' ni'yaj nij so' tuvi' so', ne unu' ndo'o nij so', ne a'mii nacoo nij so' che'é Diose, ne nij 'yaj nij so', uta' nij so' cacun' rmi' xráá tuvi' nij so' adonj.

⁵ Síí ni'yon me nij so', ne na'vee xcaj nij so' cuentá a ma'. Nana ya na'vee cunō nij so' mei. Maan se sese ve'é canoco' nij so' man Diose, ne qui'yaj canaán ndo'o nij so' sa'anj, rá nij so' adonj.

⁶ Dan me se ya uxrá danj vaa, ne sij quirí' uxrá ya se sa' me ní', tzaj ne yo'o gaa xej nimán ní' canoco' ní' Diose, gaa ne ca'vee guun ní' síí ru'vee rej xta' ei.

⁷ Dan me se xcaj ní' cuentá, ne gaa ca'ngaa ní' rihaan chumiij nihánj, ne taj se nicaj ní' ca'na' ní' ma'. Ne taj rasuun nıcaj ní' ca'anj ní' asa' cavi' ní' uún mei.

⁸ Che'é dan me sese vaa se chá ní' do', sese vaa yatzıj taj xraá ní' do', ne taj che'é guun rá ní' nıcaj ní' doj rasuun ma'.

⁹ Tzaj ne xa' nij yuviı me rá guun ru'vee me se achiin que'ee rasuun man nij so', rá nij so', ne ne uun nucaj nij so' canoco' nij so' man Diose a mei. Ne ndaa uun rá nij so' qui'yaj nij so' cacun' che'é rej qui'yaj canaán nij so' rasuun gaa rihaan nij so', ne dan me se ran' ndo'o nij so' sayuun, ne sıj, gaa ne yuun che'e quirı' nij so' nanj ei.

¹⁰ Maan che'é se uun ndo'o rá yuviı ni'yaj yuviı sa'anj rō', che'é dan 'na' daj a sayuun ei. Man yuviı aran' rá sa'anj, ne che'é dan quirı'ıj nij so' se-tucaanj Diose tucuaán canoco' nij so' asıj rque doj, gaa ne quıran' ndo'o nij so' sayuun, ne quınano ndo'o rá nij so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cunō ní' nu' se-nana Diose a

¹¹ Tzaj ne so' sij noco' man Diose me se se guun rá so' qui'yaj canaán so' noco sa'anj ma'. Tananj gaa niha' rá so' qui'yáá so' se vaa me rá Diose

qui'yáá so' á. Gaa nucuaj rá so' man Diose, ne cunu 'ee doj rá so' tuví' so', ne caraá x'naa so', ne se caxríj yuvaa so' man tuví' so' ma'. Ve'é inanj qui'yáá so' che'é nij so' á.

¹² Qui'yaj suun uxrá so' suun sca' sa' ca'ne' Diose rihaan ní' sij noco' man so', gaa ne cayáán so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Che'é dan cune' Diose mán so' qui'yaj suun so', ne cataj yá so' se vaa ya qui'yaj suun so' che'é Diose gaa canocó' so' man so' ei. Dan me se danj ca'mii so' cuno que'ee tinúú ní', ne se ca'ne' rá so' ca'anj yaníj so' rihaan chrej sa' rqué Diose mei.

¹³ Ne'én so' se vaa Diose me síi qui'yaj vaa i'na' ní', ne ne'én so' daj qui'yaj síi cu'naj Jesucristó gaa canicun' so' rihaan síi nicaj suun síi cu'naj Poncio Pilato, se vaa nata' ya so' che'é suun cata so' a. Ne cuno Diose cuno Jesucristó cuno chrej narqué 'unj nihánj mán so' á.

¹⁴ Dan me se cuno so' se-nana Diose, ne qui'yáá so' cunudanj yo' á. Se qui'yáá so' cacun' ma'. Danj qui'yáá so' ndaa güii ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj á.

¹⁵ 'Q se Diose me síi qui'yaj ca'na' so' güii cachrón ma'an Diose, ne xa' Diose, tzaj ne sa' uxrá vaa so', ne orún' so' uun nucuaj guun chij rihaan chumij nihánj, ne uun chij so' rihaan cunudanj nij síi nicaj suun vaa rihaan chumij nihánj adonj.

¹⁶ Orún' so' me síi uun nucuaj qui'yaj gaa i'na' ní' nu' cavii nu' ca'anj, ne yanj so' rej aco' ya'an chuguun rej na'vee quinichrun' yuvij ei. A'ó yuvij ne quene'en man so', ne daj chihaa míj se ca'vee quene'en yuvij man so' ma'. Che'é dan caraá

cochroj ní' rihaan so', ne so' me sí' nucuaj ndo'o nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij ru'vee a

¹⁷ Nago' so' chrej nucuaj man nij sí' ru'vee yanj rihaan chumii nihánj cuano se vaa se guun cataj nij so' se vaa sij sa' uxrá me nij so' che'é se vaa sa'anj rihaan nij so' mei. Se gaa nucuaj rá nij so' man si'yaj nij so' mei. 'O se sese quiran' nij so' sayuun, ne se racuj si'yaj nij so' man nij so' ma'. Che'é dan yo'o gaa nucuaj rá nij ru'vee man Diose, ne Diose me sí' rque cunudanj se sa' rihaan ní', che'é rej guun niha' rá ní' qui'yaj rasuun yo' a.

¹⁸ Maan se cataj xna'anj so' rihaan nij sí' ru'vee se vaa suun sa' qui'yaj suun nij so', che'é rej guun ru'vee nij so' rihaan Diose, ne ve'é rque nij so' rasuun achiin man tinúú nij so' sí' nique á.

¹⁹ Danj qui'yaj nij ru'vee che'é rej cataj Diose vaa güii se vaa ya cuno ru'vee yo' rihaan Diose, gaa ne cayáán ru'vee yo' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne doj a gaa i'na' nij sí' cayáán ga Diose rihaan nij sí' man rihaan chumii nihánj cuano adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cuno ní' yo'ó nana ma'

²⁰ Yo'o tumé so' se-suun Diose suun ca'ne' Diose rihaan so', tinuj. Se cunó so' yo'ó nana cuu tucu'yón nii, nana a'mii yuvii uun ma'. Nuveé se-nana Diose me yo' a ma'. 'O se avii ndo'o raa nij sí' noco' yo'ó nana, rá nij so', tzaj ne ne ne'en uxrá nij so' a ma'.

²¹ Vaa yuvii noco' yo'ó nana yo', tzaj ne veé danj aj tanáj nij so' se-tucuanj Diose nanj adonj.

Me rá 'un̄j qui'yaj̄ ndo'o Diose se luj̄ che'é taran'
soj adon̄j.

**Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catũũ nimán ní'
a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871